

Streszczenie decyzji Komisji
z dnia 16 maja 2019 r.
dotyczącej postępowania na mocy art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i art. 53
Porozumienia EOG

(Sprawa AT. 40135 – FOREX – Three Way Banana Split)

(notyfikowana jako dokument nr C(2019) 3521)

(Jedynie tekst w języku angielskim jest autentyczny)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2020/C 226/05)

W dniu 16 maja 2019 r. Komisja przyjęła decyzję dotyczącą postępowania przewidzianego w art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i art. 53 Porozumienia EOG. Zgodnie z przepisami art. 30 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 ⁽¹⁾ Komisja podaje niniejszym do wiadomości nazwy stron oraz główną treść decyzji, wraz określeniem wysokości nałożonych kar, uwzględniając jednak uzasadniony interes przedsiębiorstw w zakresie ochrony tajemnicy handlowej.

1. WPROWADZENIE

- (1) Adresaci decyzji uczestniczyli w pojedynczym i ciągłym naruszeniu art. 101 TFUE i art. 53 Porozumienia EOG. Celem naruszenia było ograniczenie lub zakłócenie konkurencji w sektorze transakcji kasowych na rynku walutowym G10 (FX lub Forex) ⁽²⁾.
- (2) Waluty rynku walutowego G10 obejmują USD oraz CAD, JPY, AUD, NZD, GBP, EUR, CHF, SEK, NOK i DKK (tj. łącznie 11 walut, które odpowiadają konwencji rynkowej dotyczącej walut objętych oznaczeniem G10). Głównymi klientami traderów na rynku walutowym (Forex) są podmioty zarządzające aktywami, fundusze emerytalno-rentowe, fundusze hedgingowe, przedsiębiorstwa i instytucje finansowe oraz inne banki.
- (3) Działalność handlowa na kasowym rynku walutowym obejmuje zarówno (i) organizowanie obrotu: wykonywanie zleceń klientów w zakresie wymiany kwoty w danej walucie na jej odpowiednik w innej walucie; oraz (ii) transakcje z użyciem środków własnych: dokonywanie innych operacji wymiany walut w celu zarządzania ryzykiem wynikającym z transakcji w ramach organizowania obrotu.
- (4) Stanowiska transakcji kasowych na rynku walutowym G10, które należały do przedmiotowych przedsiębiorstw, mogły dokonywać obrotu dowolnymi walutami G10 w zależności od popytu. Chociaż sami uczestniczący traderzy byli odpowiedzialni głównie za organizowanie obrotu w konkretnych walutach lub parach walutowych, byli również upoważnieni do zawierania innych transakcji w imieniu swoich własnych przedsiębiorstw w odniesieniu do dowolnych walut G10 dostępnych w ich rejestrach, co w różnym stopniu czynili w przedmiotowym okresie w celu maksymalizacji wartości swoich odpowiednich udziałów.
- (5) Istotne dla naruszenia były następujące trzy rodzaje zleceń związane z działalnością transakcyjną uczestniczących traderów zorientowaną na klientów (organizowaniem obrotu):
  - zlecenia klientów „kupuj natychmiast”, dotyczące natychmiastowego zawarcia transakcji na określonej kwotę waluty w oparciu o aktualny kurs rynkowy,
  - warunkowe zlecenia klientów, uruchamiane, kiedy osiągnięty zostaje dany poziom cenowy, który naraża tradera na ryzyko. Zlecenia te stają się wykonalne, kiedy wartość rynkowa osiąga określony poziom (np. zlecenie „stop-loss” lub „take-profit”),
  - zlecenia klientów dotyczące realizacji transakcji po konkretnych kursach referencyjnych Forex lub według „fixingu” dla konkretnych par walutowych, co w przedmiotowej sprawie odnosiło się tylko do kasowych kursów zamknięcia WM/Reuters (zwanych dalej „WMR fixes”) oraz referencyjnych kursów walutowych Europejskiego Banku Centralnego (zwanych dalej „ECB fixes”) ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 411/2004 (Dz.U. L 68 z 6.3.2004, s. 1).

⁽²⁾ Sprawa nie dotyczy transakcji kasowych na rynku walutowym w ramach handlu elektronicznego rozumianych jako transakcje kasowe na rynku walutowym, które są księgowane lub wykonywane przez elektroniczne platformy obrotu lub algorytmy komputerowe będące własnością odpowiedniego banku lub wykonywane na takich platformach lub algorytmach.

⁽³⁾ WMR fix oraz ECB fix są oparte na transakcjach kasowych na rynku walutowym dokonywanych przez uczestników rynku w momencie (lub około momentu) ustalania WMR fix lub ECB fix.

- (6) Niniejsza decyzja skierowana jest do następujących podmiotów prawnych (zwanym dalej „adresatami”):
- UBS AG (zwany dalej „UBS”),
  - The Royal Bank of Scotland Group plc oraz NatWest Markets plc ⁽⁴⁾, (zbiorczo „RBS”),
  - Barclays PLC, Barclays Services Limited oraz Barclays Bank plc (zbiorczo „Barclays”) oraz
  - Citibank N.A. i Citigroup Inc. (zbiorczo „Citigroup”) oraz
  - J.P. Morgan Europe Limited, J.P. Morgan Limited, JPMorgan Chase Bank, N.A. oraz JPMorgan Chase & Co. (zbiorczo „JPM”)
- (7) Decyzja opiera się na materiale dowodowym w aktach Komisji, jak również na wyraźnym i jednoznacznym uznaniu faktów i ich prawnej kwalifikacji, zawartych w propozycjach ugodowych przedstawionych przez adresatów niniejszej decyzji, a także na ich wyraźnym i jednoznacznym potwierdzeniu, że pisemne przedstawienie zarzutów odzwierciedla treść przedłożonych przez nich propozycji ugodowych.

2. OPIS SPRAWY

2.1. Procedura

- (8) Postępowanie zostało wszczęte na podstawie wniosku o zwolnienie z grzywny przedłożonego przez UBS w dniu 27 września 2013 r. Komisja otrzymała następnie wstępne wnioski o złagodzenie kary od Barclays w dniu 11 października 2013 r. oraz od RBS w dniu 14 października 2013 r. Dnia 1 listopada 2013 r. Citigroup również przedłożyło wniosek o zmniejszenie grzywnien, a następnie w dniu 6 listopada 2013 r. wniosek taki złożyło JPM. Komisja przyznała UBS warunkowe zwolnienie z grzywny w dniu 2 lipca 2014 r.
- (9) W dniu 27 października 2016 r. wszczęto postępowanie wobec stron w celu podjęcia z nimi rozmów ugodowych. W okresie od listopada 2016 r. do lutego 2018 r. Komisja podejmowała dwustronne kontakty i odbywała spotkania dwustronne z każdą ze stron w ramach trzech tur rozmów ugodowych, zgodnie z obwieszczeniem o postępowaniach ugodowych.
- (10) W dniu 24 stycznia 2018 r. kolegium komisarzy zatwierdziło przedziały prawdopodobnie mających zastosowanie grzywnien. Wszystkie strony przedłożyły następnie swoje propozycje ugodowe, w których uznały swoją odpowiedzialność za naruszenie (w tym rolę strony i czas trwania jej udziału w naruszeniu) oraz zaakceptowały maksymalną przewidywaną kwotę grzywny nałożonej przez Komisję.
- (11) W dniu 24 lipca 2018 r. Komisja przyjęła pisemne zgłoszenie zastrzeżeń, a wszystkie strony jednoznacznie potwierdziły, że treść zgłoszenia odpowiada przedłożonym przez nie propozycjom ugodowym i że w związku z tym strony nadal zobowiązują się do dalszego udziału w postępowaniu ugodowym. Na posiedzeniu w dniu 6 maja 2019 r. Komitet Doradczy ds. Praktyk Ograniczających Konkurencję i Pozycji Dominujących wydał pozytywną opinię. W dniu 7 maja 2019 r. urzędnik przeprowadzający spotkanie wyjaśniające wydał sprawozdanie końcowe. Komisja przyjęła decyzję w dniu 16 maja 2019 r.

2.2. Opis sprawy

- (12) Decyzja dotyczy czynów, które miały miejsce na trzech prywatnych kanałach dyskusyjnych Bloomberg a nazwach, kolejno, „Three Way Banana Split”/„Two and a Half Men”/„Only Marge”, pomiędzy USB, Barclays, RBS, Citigroup i JPM (zbiorczo „kanały dyskusyjne Three Way Banana Split” lub „kanały dyskusyjne”). Czyny miały miejsce od 18 grudnia 2007 r. do 3 czerwca 2013 r.; w tym okresie kanały dyskusyjne były otwarte jeden po drugim. Czas uczestnictwa poszczególnych przedsiębiorstw w kartelu jest różny (zob. punkt (16)). Istnienie kartelu jest udokumentowane w wiadomościach przekazywanych w ramach trzech kanałów dyskusyjnych Bloomberg a. Osobami uczestniczącymi w kanałach dyskusyjnych byli traderzy zatrudnieni przez swoje przedsiębiorstwa w danym okresie, a każdy z nich był upoważniony do handlu walutami G10 w ramach transakcji kasowych w imieniu i na rzecz zatrudniającego go przedsiębiorstwa w odpowiednim przeznaczonym do tego stanowisku transakcji kasowych na rynku walutowym.
- (13) Kartel stanowił pojedyncze i ciągle naruszenie charakteryzujące się wymianą między traderami – za pośrednictwem tych prywatnych, najczęściej wielostronnych kanałów dyskusyjnych i wielokrotnie oraz na szeroką skalę – pewnych aktualnych lub perspektywnych szczególnie chronionych informacji handlowych dotyczących ich działalności transakcyjnej. Wymiana informacji odbywała się w ramach dorozumianego milczącego porozumienia, że: (i) poszczególni traderzy mogą wykorzystywać takie informacje na własną korzyść oraz w celu zidentyfikowania okazji do koordynowania swoich transakcji; (ii) takie informacje będą przekazywane za pośrednictwem prywatnych kanałów dyskusyjnych; (iii) traderzy nie będą ujawniać uzyskanych informacji otrzymanych od innych

⁽⁴⁾ W dniu 30 kwietnia 2018 r. The Royal Bank of Scotland plc zmienił nazwę na NatWest Markets plc.

uczestników kanałów dyskusyjnych stronom spoza prywatnych kanałów dyskusyjnych; oraz (iv) uzyskane informacje nie będą wykorzystywane przeciwko traderom, którzy ich dostarczyli (zwane dalej „dorozumianym porozumieniem”). Ponadto zgodnie z dorozumianym porozumieniem traderzy od czasu do czasu koordynowali swoje transakcje w odniesieniu do transakcji kasowych na rynku walutowym G10. Wymiana informacji miała na celu wpływ na dwa podstawowe parametry konkurencji na profesjonalnym rynku walutowych transakcji kasowych: cenę i eksperckie zarządzanie ryzykiem.

- (14) Zamiast konkurować niezależnie w oparciu o te parametry, uczestniczący traderzy, podejmując decyzje rynkowe, uwzględniali pozycje, zamiary i ograniczenia swoich konkurentów. Problematyczne wymiany informacji dotyczyły następujących kwestii:
- Wymiany informacji ujawniających otwarte pozycje ryzyka traderów, które mogły dać im wgląd w ich wzajemne strategie zabezpieczające przed ryzykiem. Dzięki nim traderzy uzyskiwali dane, które mogły mieć znaczenie dla ich późniejszych decyzji handlowych przez kilka minut lub do momentu otrzymania następných informacji.
  - Wymiany informacji ujawniających istniejące lub planowane różnice pomiędzy ceną ofertową kupna a ceną sprzedaży traderów, które zdradzały ceny notowane przez traderów dla danych par walutowych oraz wielkości transakcji i mogły również wpływać na łączne ceny płacone przez klientów za obrót walutami. W zależności od zmienności rynku w danym momencie, informacje takie mogły pozostawać użyteczne dla innych traderów przez okres kilku godzin.
  - Wymiany informacji ujawniających obecne lub planowane transakcje i niewykonane zlecenia klientów (zlecenia stop, zlecenia na fixing i zlecenia „kupuj natychmiast”), co pomagało uczestniczącym traderom w podejmowaniu dalszych decyzji i umożliwiało im identyfikowanie sytuacji, w których mogli koordynować swoje transakcje.
- (15) Ponadto, próbując uzyskać przewagę nad konkurentami, którzy nie byli uczestnikami kanałów dyskusyjnych, uczestniczący traderzy od czasu do czasu uzgadniali swoje pozycje tradingowe w celu wpłynięcia na kursy WMR lub ECB fix.

2.3. Zaangażowanie poszczególnych przedsiębiorstw w przedmiotowe czyny

- (16) UBS, Barclays, RBS, Citigroup i JPM były zaangażowane w przedmiotowe czyny w okresach wskazanych w poniższej tabeli:

Tabela 1: zaangażowanie Stron w kanałach dyskusyjnych

BANK	POCZĄTEK	KONIEC
CITIGROUP	18.12.2007	31.1.2013
BARCLAYS	18.12.2007	8.7.2011
	20.12.2011	1.8.2012
RBS	18.12.2007	19.4.2010
JPM	26.7.2010	31.1.2013
UBS	10.10.2011	31.1.2013

* Pogrubioną czcionką zapisano daty zakończenia uczestnictwa danego banku w kanale Three Way Banana Split

2.4. Zakres geograficzny

- (17) Zakres geograficzny naruszenia obejmuje przynajmniej cały obszar EOG.

2.5. Środki zaradcze

- (18) W przypadku niniejszej decyzji zastosowanie mają wytyczne Komisji w sprawie grzywien z 2006 r. ⁽⁹⁾. Na mocy decyzji nakłada się grzywny na podmioty Barclays, RBS, Citigroup i JPM wymienione w pkt 6.

⁽⁹⁾ Dz.U. C 210 z 1.9.2006, s. 2.

2.5.1. Podstawowa kwota grzywny

- (19) Komisja uważa za właściwe zastosowanie wskaźnika zastępczego w odniesieniu do wartości obrotu jako punktu wyjściowego do obliczenia kwoty grzywny, ponieważ transakcje kasowe na rynku walutowym nie generują żadnych wartości sprzedaży, które byłyby bezpośrednio możliwe do ustalenia w sprawozdaniach finansowych Stron.
- (20) Komisja ustala wskaźnik zastępczy dla odpowiednich wartości sprzedaży w następujący sposób:
- Po pierwsze, Komisja przyjmuje jako wartość referencyjną wartości nominalne w ujęciu rocznym będące przedmiotem wymiany handlowej przez dane przedsiębiorstwo w ramach transakcji kasowych na rynku walutowym G10 zawartych z kontrahentami mającymi siedzibę w EOG. W tym celu Komisja uznaje za stosowniejsze ustalenie wskaźnika zastępczego dla wartości sprzedaży bezpośrednio w oparciu o dochody uzyskane przez strony w miesiącach odpowiadających ich okresowi uczestnictwa w naruszeniu, a następnie dokonanie annualizacji.
  - Po drugie, Komisja mnoży te kwoty przez odpowiedni współczynnik korygujący, jednakowy dla wszystkich stron, odzwierciedlający mające zastosowanie różnice pomiędzy ceną ofertową kupna a ceną sprzedaży na rynku kasowych transakcji walutowych. Współczynnik ten jest sumą dwóch elementów: jednego związanego z organizowaniem obrotu, drugiego związanego z transakcjami na własny rachunek.
- (21) W przypadku przedsiębiorstw, które złożyły dodatkowe propozycje ugodowe w ramach sprawy nr 40.135 – Forex (nieobjętej niniejszą decyzją) Komisja wedle własnego uznania podjęła decyzję o zastosowaniu obiektywnego wskaźnika korygującego odzwierciedlającego stopień pokrywania się okresów naruszenia, w celu uniknięcia ewentualnego nieproporcjonalnego wyniku obliczeń. W przypadku niniejszej decyzji oznacza to zastosowanie wskaźnika korygującego wobec potwierdzonych wartości sprzedaży UBS i Barclays.

2.5.2. Korekty kwoty podstawowej

2.5.2.1. Okoliczności obciążające i łagodzące

- (22) W niniejszej sprawie nie występują okoliczności obciążające ani łagodzące.

2.5.2.2. Podwyższenie grzywny dla zapewnienia skutku odstrasżającego

- (23) W celu zapewnienia wystarczającego skutku odstrasżającego grzywien Komisja może podnieść ich wysokość w odniesieniu do przedsiębiorstw, które mają szczególnie duże obroty poza obrotem w sektorze dóbr i usług objętych naruszeniem ⁽⁶⁾.
- (24) W przedmiotowej sprawie właściwe jest zastosowanie mnożnika o skutku odstrasżającym w odniesieniu do grzywien nałożonych na Citigroup i JPM.

2.5.2.3. Zastosowanie limitu 10 % obrotów

- (25) Jak przewidziano w art. 23 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003, w przedmiotowej sprawie żadna z grzywien nie przekracza 10 % łącznych obrotów przedsiębiorstwa odnoszących się do roku obrotowego przed datą wydania niniejszej decyzji ⁽⁷⁾.

2.5.2.4. Zastosowanie obwieszczenia w sprawie łagodzenia kar z 2006 r.: zmniejszenie grzywien

- (26) UBS zostaje zwolnione z grzywien. Komisja przyznała również Barclays zmniejszenie grzywny o 50 %, RBS zmniejszenie grzywny o 30 %, Citigroup zmniejszenie grzywny o 20 % oraz JPM zmniejszenie grzywny o 10 %.

2.5.2.5. Zastosowanie obwieszczenia o postępowaniach ugodowych

- (27) W wyniku zastosowania obwieszczenia o postępowaniach ugodowych kwota grzywien nałożonych na wszystkie przedsiębiorstwa została obniżona o 10 %, a zmniejszenie to zostało dodane do ewentualnego zmniejszenia grzywny uzyskanego na podstawie obwieszczenia w sprawie łagodzenia kar.

⁽⁶⁾ Punkt 30 wytycznych Komisji w sprawie grzywien z 2006 r.

⁽⁷⁾ Komisja zwróciła się do banków o podanie ich łącznego obrotu zarówno w ujęciu brutto, jak i netto. Grzywny nie przekraczają 10 % łącznych obrotów żadnego z odnośnych przedsiębiorstw niezależnie tego, czy do obliczeń zastosowano łączny obrót (brutto czy netto).

3. WNIOSEK

(28) Na podstawie art. 23 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 nałożono następujące grzywny:

(29) Tabela 2: Kwoty grzywien za naruszenie

Przedsiębiorstwo	Grzywny (w EUR)
UBS	0
Barclays	116 107 000
RBS	155 499 000
Citigroup	310 776 000
JPM	228 815 000